

EL 28 D'OCTUBRE DE 1938, ELS DARRERS MEMBRES DE LES BRIGADES INTERNACIONALS MARXEN D'ESPANYA

Tropes desfilant davant de la Comissió Militar Internacional per la retirada de les Brigades Internacionals. 1938. Autor: No identificat.

[ANC1-771-N-80](#)

Descripció

Fotografia que mostra la desfilada de les tropes, davant de la Comissió Militar Internacional creada per la Societat de Nacions, per a la retirada de les Brigades Internacionals.

Interès del document

El document és un testimoni d'un moment transcendent per l'evolució de la guerra civil que va representar, no només una pèrdua de suport militar, sinó especialment un cop important a la moral dels republicans que es van veure, ara sí, abandonats a la seva sort davant de l'avançament de les tropes franquistes, i sense cap recolzament internacional.

Context

En un context caracteritzat per l'auge dels feixismes i la consolidació del comunisme internacional encapçalat per la URSS, la Guerra Civil espanyola es va constituir en un vertader assaig, si no en el primer capítol, de la guerra mundial que va esclatar poc temps després.

Aquesta situació és la que explica, en part, la signatura del Pacte de No intervenció, a finals d'agost de 1936, i la creació del Comitè de No intervenció que havia de garantir el compliment dels acords, com una manera de intentar mantenir el difícil equilibri entre les diverses forces que es començaven a manifestar en pugna pel domini d'Europa, especialment des de l'auge dels feixismes.

Aquest Pacte però, a l'hora de la veritat, només va perjudicar el bàndol republicà, atès que Alemanya, Itàlia i Portugal van continuar ajudant l'exèrcit franquista i, tot i que el govern de la República va buscar el suport internacional apel·lant a la Societat de Nacions, no el van aconseguir i poc després rebien també ajut de la URSS.

La Guerra Civil espanyola doncs, va ser vista per moltes persones de l'època com una lluita de la democràcia front al feixisme i aquests ideals van ser els que van empènyer a moltes persones de diferents parts del món a sumar-se a la lluita al costat del bàndol republicà. La Internacional Comunista va ser qui va canalitzar aquestes forces, vingudes d'arreu i les va organitzar en Les Brigades Internacionals.

Tot i les reticències del govern republicà, davant del perill que les Brigades es poguessin convertir en el braç armat del partit comunista, les necessitats militars van portar a que finalment els brigadistes fossin acceptats i s'enquadrassin en unitats de combat específiques. El 22 d'octubre de 1936, el govern va aprovar la formació del cos militar de les Brigades Internacionals i el 27 de setembre del 1937 es va publicar una [circular](#) en el Diari Oficial del Ministeri de Defensa que en va regular la funció.

Aquests combatents van participar en múltiples batalles al llarg de la guerra tot aconseguint l'afecte i l'estima dels republicans però, malgrat això, les pressions internacionals exercides pel Comitè de No Intervenció i l'esperança del govern de la República que al renunciar a l'ajuda internacional motivaria els rebels a fer el mateix, van provocar la seva repatriació. De manera oficial, els darrers brigadistes van abandonar Espanya el dia 28 d'octubre de 1938.

Qüestions:

- Comenta la imatge, tenint en compte el context.
- Llegeix la [circular](#) publicada el 27 de setembre de 1937 i, a partir d'aquest text explica qui forma les Brigades, com s'organitza i quines accions pot realitzar
- Busca la data en què el Comitè d'Intervenció va demanar la retirada de les Brigades Internacionals. Es va realitzar de manera immediata a aquesta ordre? Per què?

- A banda de la situació internacional, quins van ser els motius polítics dins del bàndol republicà que van originar la marxa de les Brigades?
- Busca el text de l'himne de marxa dels brigadistes i comenta'l.
- En el context actual, se t'acut algun conflicte del món al qual hi hagi acudit l'ajut internacional de voluntaris o d'organitzacions sense ànim de lucre? Quin?. Explica quins valors s'hi defensen.

Per continuar indagant:

Fonts documentals

Fons textuais de l'Arxiu Nacional de Catalunya:

- [ANC1-1101](#) ASSOCIACIÓ D'ANTICS MILITARS DE LA REPÚBLICA
- [ANC1-555](#) CENTRO ESPAÑOL DE MOSCÚ (AGE)
- [ANC1-907](#) COL·LECCIÓ DOCUMENTAL SOBRE ELS VOLUNTARIS IUGOSLAUS A LA GUERRA CIVIL ESPANYOLA DE LAZAR UDOVICKI (AGE)
- [ANC1-1004](#) DAVID ZAGIER (AGE)
- [ANC1-1007](#) NAN GREEN (AGE)
- [ANC1-1008](#) SANTIAGO ÁLVAREZ GÓMEZ (AGE)

Documents no textuais:

Brigadistes concentrats a una estació d'autobusos. [29 de gener de 1937 – 30 d'octubre de 1938]. Autor no identificat. ANC1-1-N-4219.

Jaume Miravittles i altres representats del Comissariat de Propaganda obsequiant una bandera al representants de les Brigades Internacionals. [1 de gener de 1937 – 25 d'octubre de 1938]. Autor no identificat. ANC1-1-N-542.

José Díaz i Dolores Ibárruri a l'homenatge de comiat a les Brigades Internacionals a Barcelona. 28 d'octubre de 1938. Autor no identificat. ANC1-555-N-346.

Membres de la Comissió Militar Internacional passant revista als combatents de les Brigades Internacionals. 1938. Autor no identificat. ANC1-771-N-75.

Membres de la Comissió Militar Internacional per la retirada de les Brigades Internacionals saludant. 1938. Autor no identificat. ANC1-771-N-78.

Altres fonts

CASTELLS, Andreu. *Las Brigadas Internacionales de la Guerra de España*. Barcelona: Planeta DeAgostini, 2005.

HURTADO, Víctor. *Las Brigadas Internacionales*. Barcelona: Dau, 2013.

Hemeroteca

“El pueblo del 14 de abril y del 19 de julio rindió ayer homenaje a las heroicas Brigadas Internacionales”. *La Vanguardia* (29 octubre 1938), p. 3. Disponible a: <http://goo.gl/8ixEzS>.